

18.5.2011

Liikenne- ja viestintäministeriö
kirjaamo@lvm.fi

Asia: HE luonnos taksiliikennelain muuttamisesta

Viite: Lausuntopyyntö LVM 396/03/2011

Yleistä

Lakimuutoksen tavoitteena on parantaa luvanhakijoiden keskinäistä yhdenvertaisuutta tilanteessa, jossa hakijoita on useampia kuin lupia voidaan myöntää sekä helpottaa lupaviranomaisten toimintaa lupien myöntämisessä. Tarkoituksena on muuttaa lakia niin, että selkeytetään ja yksinkertaistetaan luvanhakijoiden keskinäistä etusijajärjestystä koskevaa sääntelyä. Laista poistetaan myös mahdollisuus siirtää taksilupa lahjana toiselle, millä luvansaantia koskevaa sääntelyä on voitu aikaisemmin kiertää. Luvan siirto sukupolvenvaihdon tai vastaavan yhteydessä lähisukulaiselle olisi kuitenkin edelleen sallittua. Lisäksi mahdollisuutta valvoa ajovelvoitteen hoitoa parannettaisiin muuttamalla maaseudun päivystysilmoitusta koskevaa lainkohtaa ja muuttamalla tilausvälityskeskuksia kohtaan käytettäviä sanktioita.

Suomen Taksiliitto pitää tärkeänä lakiehdotuksessa mainittuja tavoitteita ja suhtautuu lain muutoksen myönteisesti. Monet ehdotetut lainkohdat selkeyttävät taksiliikennelain toimivuudessa ilmenneitä epäkohtia, ja ovat hyödyllisiä niin asiakkaiden, taksiasioista vastaavien viranomaisten kuin taksialan toimijoidenkin kannalta.

Taksiluvan myöntämisen edellytykset

Terminologinen muutos koskien oikeustoimikelpoisuutta taksiluvan myöntämisen edellytyksenä siten, että se vastaa voimassa olevaa holhouslainsäädäntöä, on välttämätön.

Taksiliitto ei katso, että kokemusta linja-auton kuljettajana tulisi rinnastaa taksinkuljettajakokemukseen. Alojen erityispiirteet, erityisesti taksiliikenne vahvasti säänneltynä liikennemuotona, on syytä huomioida myös lainsäädännössä. Samalla kannalla oli myös liikenne- ja viestintäministeriön asettama taksiliikenteen asiantuntijatyöryhmä, jossa katsottiin, että taksinkuljettajakokemuksen tulisi lupia myönnettäessä olla ensisijaista.

Taksialan myönteisen kehityksen kannalta on tärkeää, että taksinkuljettajakokemus on ensisijaista taksilupia myönnettäessä. Alalla on edelleenkin vahva kuljettajasta yrittäjäksi - ideologia, mikä ilmenee myönteisesti esimerkiksi taksipalveluiden laadussa sekä alan koulutuksessa. Matalapalkka-alana syy taksinkuljettajaksi hakeutumiseen ei useinkaan ole ainoastaan työstä saatava vastike vaan myös tulevaisuudennäkymät yrittäjänä. Linja-autonkuljettajana hankittu kokemus on hyödyllistä myös taksi-alalla, mutta se tulee lainsäädännössä jättää taksinkuljettajakokemukseen nähden toissijaiseksi.

Taksiluvan hakijoiden keskinäinen etusijajärjestys

Uusi pykälä tulisi sovellettavaksi vain sellaisiin hakijoihin, jotka täyttävät luvanhakijoilta vaaditut yleiset edellytykset, kuten ammattitaitoa ja hyvämaineisuutta koskevat vaatimukset

18.5.2011

sekä kuuden kuukauden kuljettajakokemusta koskevat vaatimukset. Kuten nykyisin, lupa myönnettäisiin useasta pätevästä hakijasta ensisijaisesti hakijalle, joka hakee lupaa sellaiselle kuntaa pienemmälle asemapaikalle, jossa asemapaikan etäisyys kuntakeskuksesta on vähintään 20 kilometriä. Sääntöä ei uuden lain voimaantulon jälkeen sovellettaisi, jos samalla asemapaikalla olisi jo taksilupa.

Taksiliikennelain siirtymäkausi, jonka aikana ensimmäistä lupaansa hakevat ovat olleet paremmassa asemassa sellaisiin hakijoihin nähden, joilla on jo taksilupa, päättyy 31.12.2011. Tämän jälkeen luvat tulee myöntää lähtökohtaisesti niin, että kaksi kolmasosaa luvista myönnetään niille hakijoille, joilla ei ole aiempia lupia ja yksi kolmasosa luvista niille, joilla on jo ennestään lupia. Uusi murtolukuihin perustava myöntämisyjärjestys on saanut perustellusti paljon kritiikkiä.

Ehdotetussa laissa on lähdetty siitä, että joka kolmas kerta luvat myönnetään ensisijaisesti hakijoille, joilla on voimassa oleva taksilupa tai taksilupia. Säännöstä on edelleenkin pidetty tärkeänä yritysrakenteen monipuolistamiseksi. Taksiliitto katsoo, että uusi säännös tekee kolmasosasisäätöä entistä epäoikeudenmukaisemman ja epätasa-arvoisemman. Myönnettävien lupien määrä voi vaihdella eri kerroilla. Lisäksi se, mitä ELY-keskus määrittelee myöntämiskerraksi, voi vaihdella alueellisesti. Tällainen menettely on omiaan vaarantamaan lain ennakoitavuuden ja läpinäkyvyyden.

Taksiliiton näkemyksen mukaan ns. 1/3 -säännöstä tulee luopua kokonaan, ja taksiluvat myöntää puhtaasti kuljettajakokemuksen perusteella. Yritys keinotekoisesti muuttaa yritysrakennetta johtaa suurempiin ongelmiin taksiluvan hakijoiden oikeusturvan kannalta kuin mikä tulisi olemaan uudesta säännöksestä saatu hyöty. Huonosti ennakoitavissa oleva sääntö voi lisäksi johtaa siihen, ettei luvanhaltija kovinkaan herkästi hae uutta lupaa.

Työkokemuksen pituuden laskeminen

Uusi pykälä sisältäisi yleisen säännön siitä, miten luvan saannin edellytyksenä ja luvanhakijoiden vertailuperusteena tarkoitettu työkokemus kuljettajana tulisi käytännössä laskea. Kokemuksen arvioinnissa kiinnitettäisiin huomiota veroviranomaiselta ja hakijan työeläkkeestä vastaavalta taholta saatuihin tietoihin hakijan työnantajista, tuloista, työn luonteesta ja palvelusajan pituudesta. Hakijalta voitaisiin pyytää myös muita todistuksia kuten työtodistuksia, ajovuororaportteja, ajopäiväkirjoja tai muita selvityksiä, jotka osoittaisivat, että hakija on toiminut niissä mainitun ajan kuljettajana, eikä esimerkiksi vain hallinnollisissa tehtävissä.

Taksiliitto pitää lähtökohtaisesti hyvänä sitä, että työkokemuksen käytännön laskemisesta säännellään lain tasolla. Säännöksen tulee olla kuitenkin riittävän selvä. Tärkeää on, että säännös mahdollistaa ELY-keskuksille työn todellisen luonteen selvittämisen. Laskentamenetelmien valinnassa olisi aina meneteltävä siten, että hakijoiden tasavertainen kohtelu pystytään takamaan. Vaihtoehtoisten laskentamenetelmien etusijajärjestys on syytä tuoda lain tasolle, ja valittua laskentamenetelmää tulee noudattaa johdonmukaisesti. Laskentamenetelmien on oltava tarpeeksi yksinkertaisia, jotta ne ovat myös käytännössä toteutettavissa ja jotta ELY-keskusten päätöksenteko olisi luvanhakijoiden kannalta ennakoitavissa.

Taksiluvan luovuttamiskielto

Hallituksen esityksessä on katsottu, että sallittu luovuttaminen koskisi vain sukupolvenvaihdosta. Taksiliiton näkemyksen mukaan luovuttamiskielton täsmentäminen lain tasolla on tärkeää. Säännelty lupajärjestelmä edellyttää sitä, että luvat säilyvät lähtökohtaisesti sillä taholla, jolle se on aikanaan myönnetty. Sallittu luovutuksensaajien piiri tulee olla kuitenkin huomattavasti suppeampi kuin hallituksen esityksessä ehdotettu perintökaaren

18.5.2011

mukaiset perilliset. Käytännössä tyypillisin tilanne on sukupolvenvaihdos suoraan alenevassa polvessa. Taksiliiton näkemyksen mukaan luovutus tulisi rajata näihin tilanteisiin.

Taksiluvasta luopuneen yrittäjän karenssi-aika

Taksiliiton tietoon on tullut tapauksia, joissa luvan haltija on luopunut taksiluvastaan, ja välittömästi luopumisen jälkeen hakenut uutta lupaa. Usein kyse on yhtiömuotoisista luvan haltijoista, joiden tarkoituksena on kasvattaa liiketoimintaansa. Ongelmalliseksi tilanteen tekee se, että luvan haltija, jolla on luopumansa taksiluvan voimassaolon aikana kertynyt pitkä kokemus taksialalta, on kuljettajakokemukseen perustuvassa taksilupien myöntämisympäristössä etusijalla suhteessa useisiin sellaisiin luvan hakijoihin, joilla ei ole ollut aikaisemmin taksilupaa.

Taksiliitto katsoo, että taksialan myönteisen kehityksen kannalta on välttämätöntä, että taksiluvasta luopuneen yrittäjän mahdollisuutta hakea uutta lupaa rajoitettaisiin. Lain tarkoitus huomioon ottaen tehokkain keino vaikuttaa ongelmaan olisi säännellä taksiliikennelaissa karenssi-aika, minkä kuluessa uuden luvan hakeminen ei olisi mahdollista. Taksiliitto esittää taksiliikennelakiin viiden vuoden karenssi-aikasäännöstä niiden luvan hakijoiden kohdalla, jotka ovat luopuneet luvastaan tai osuudestaan taksiliikennettä harjoittavassa yhtiöstä.

Velvollisuus harjoittaa taksiliikennettä ja ilmoitusvelvollisuus päivystyksestä

Säännöksen tarkoituksena on muuttaa päivystysilmoituksen tekotapaa. Päivystysilmoitusvelvollisuuden laajuus säilyisi kuitenkin entisellään. Ilmoitusvelvollisuus koskisi edelleenkin ns. hiljaisia aikoja, ja ainoastaan maaseutumaisissa kunnissa toimivia autoilijoita, sekä sellaisia autoilijoita, jotka ovat saaneet luvan niin sanotun 20 kilometrin säännön perusteella tai liitettyä kuntaa koskevan kiintiön perusteella.

Ilmoitus päivystyksestä voitaisiin tehdä kolmella tavalla eli julkaisemalla päivystykset paikkakunnalla yleisesti ilmestyvässä sanomalehdessä, autoilijan omilla Internet-sivuilla tai taksiautoilijoiden yhdistyksen, kuten paikallisen taksiyhdistyksen Internet-sivuilla.

Taksiliitto suhtautuu myönteisesti sellaisiin toimenpiteisiin, joilla vahvistetaan ajovuorolistan merkitystä. Esitetyn säännöksen tulee kuitenkin koskea vain yksittäisen asemapaikan luvan haltijoita tai asemapaikkoja. Tällöin kuntataajamat jäisivät normaalin ajovuorolistan mukaisen päivystyksen piiriin. Julkaisutapojen muutoksella pitäisi olla riittävä siirtymäaika, jotta autoilijoiden kouluttamiseen jää riittävästi aikaa.

Taksiliitto katsoo, että myös muita, ehdotettua julkaisutavan muutosta parempia keinoja vankentaa ajovuorolistaa olisi lainmuutoksen yhteydessä harkittava. Ajovuorojärjestykset toimivat tälläkin hetkellä pääsääntöisesti hyvin, mutta tietyillä seuduilla siirtyminen pois ns. kotipäivystäjäksi on yleistynyt. Silloin kun on kysymys kunnasta tai muusta kuntakeskuksesta, jossa on yhtä useampia luvan haltijoita, kaikilla tulee olla yhtäläinen velvollisuus päivystyksiä hoitamisessa. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että laissa on säädettävä pakolliseksi asemapaikalle vahvistettava ajovuorolista, jota kaikki asemapaikan luvan haltijat ovat velvollisia noudattamaan. Säännös koskisi asemapaikkoja, joissa luvan haltijoiden määrä on vähintään kaksi. Tällä pystyttäisiin varmistamaan se, että kaikki autoilijat kuuluisivat joko vahvistettuun ajovuorolistaan tai olisivat tehneet päivystysilmoituksen.

Nykyisen taksiliikennelain voimassaolon aikana on ilmennyt tapauksia, joissa esimerkiksi pääkaupunkiseudulla toimiva taksiyhtiö on anonut pienemmän kunnan vapaana olevasta kiintiöstä lupaa, ja sen saatuaan siirtänyt taksin harjoittamaan liikennettä johonkin toiseen kuntaan. Yleensä liikennettä ryhdytään harjoittamaan sellaisesta kunnasta, jossa yhtiöllä on jo

18.5.2011

muuta taksilupia. Lain tarkoituksena ei voi olla se, että ajovelvoitetta ei hoideta siinä kunnassa, johon taksilupa on myönnetty. Näin ollen vahvistettuun ajovuorojärjestykseen kuulumisen ja ajovelvoitteen hoitaminen luvan mukaisen asemapaikan alueella on ensiarvoisen tärkeää. Ajovelvoitetta koskevaa säännöstä tulee täsmentää siten, että ajovelvoitteen hoitaminen sidotaan taksiluvan mukaisella asemapaikalla liikennöintiin. Ilman selväsanaista säännöstä kuntakohtainen kiintiöjärjestelmä ei toimi tarkoitetulla tavalla.

Tilausvälityskeskus

Voimassa oleva laki ei anna ELY-keskukselle mahdollisuutta käyttää muita sanktioita tilausvälityskeskuksia kohtaan kuin kieltää tilausvälitystoiminta. Lievempien rikkeiden osalta olisi jatkossa mahdollisuus käyttää myös kieltoa tai kehotusta.

Muutos lisäisi osittain ELY-keskusten mahdollisuuksia puuttua sanktioin tilausvälityskeskusten toimintaan. Taksiliitto ei lähtökohtaisesti näe ongelmaa lainmuutoksessa. On tärkeää kuitenkin muistaa, että tilausvälityskeskusten toimintaa suhteessa taksiyrittäjiin säännellään jo muun muassa sopimus- ja kilpailuoikeudellisilla säännöksillä. Tilausvälityskeskusten toiminta on näin ollen tarkoin rajoitettua, mikä on omiaan jo sinällään suojaamaan luvanhaltijan asemaa.

Taksiluvan peruuttaminen

Säännöstä täydennettäisiin koskien lähisukulaiselle luovuttamista. Luvan lahjoittajan taksilupa pitäisi peruuttaa, jos lähisukulainen ei hakisi uutta taksilupaa kuuden kuukauden määräajassa. Jos hän hakisi lupaa, luovuttajan lupa peruutettaisiin, kun sukupolvenvaihdosta koskeva lupapäätös on tullut lainvoimaiseksi.

Taksiliiton näkemyksen mukaan täydennys on muotoilultaan hyvä, ja se seuraa johdonmukaisesti luovutuskieltoa koskevan säännöksen muutosta.

Perusmaksun soveltamisalue

Taksiliikennelain mukaan tarkemmat säännökset taksiliikenteessä kuluttajilta perittävistä enimmäishinnoista ja niiden lisäksi perittävistä lisämaksuista annetaan valtioneuvoston asetuksella. Enimmäishinnat säädetään vuosittain viimeistään kesäkuun 30 päivänä annettavalla valtioneuvoston asetuksella. Voimassa olevan taksa-asetuksen 9 §:n mukaan perusmaksun soveltamisalueena pidetään taksiaseman tai jollei sellaista ole, auton päivystyspaikan ympärille määriteltyä, 2,5 kilometrin säteistä ympyrää. Perusmaksun soveltamisalue voi olla myös tätä laajempi. Taksa-asetuksen valmistelussa on ilmennyt ongelmana se, että laajennetun perusmaksun soveltamisalueen vahvistaminen ei tällä hetkellä kuulu yhdenkään viranomaisen toimivaltaan. Taksiliitto katsookin, että taksiliikennelaissa tulisi olla nimenomainen säännös sitä, että toimivaltaisena viranomaisena ELY-keskus vahvistaisi Taksiliiton alueyhdistyksen esityksestä laajennetun perusmaksun soveltamisalueen.

Kunnioittaen

Suomen Taksiliitto

Lauri Säynäjoki
toimitusjohtaja